

2.7. Borsa

Borsa ticarete konu olan malların alım - satım işlemlerinin yapıldığı kurumsal piyasadır. Borsalar, genellikle üyeleri tarafından kurulan ve kâr amacı gütmeyen kooperatif anlayışına dayalı çalışan organizasyonlar olarak ortaya çıkmıştır. Yaklaşık üç asır bu anlayışla faaliyet gösteren borsalar, 1990'lı yılların başında değişmeye başlamıştır. Günümüzün önde gelen büyük borsalarından her biri kâr amaçlı birer anonim şirkettir. Ticaret ve finans piyasalarının kalbi artık borsalarda atmaktadır. Gelişmiş, gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerin hemen hepsinde ekonomik seviyeleri ile paralel nitelikli borsalar faaliyet göstermektedir. Ülkemizde borsa denince Borsa İstanbul A.Ş. (BİST) akla gelir. BİST tarihi geçmişi bakımından dünyadaki ilk borsalardan biridir.

Ülkemizdeki Borsa İstanbul A.Ş.'nin kısaltması BİST şeklindedir.

Borsalarda temelde iki kâğıt el değiştirir. Bunlardan biri **borç senetleri** diğeri **hisse senetleri**dir. Borç senetleri vadelerine göre tahvil ve bono olarak ikiye ayrılır. Vadeleri bir yıldan az olan borç senetlerine **bono,** bir yıl ve üzeri olanlara ise **tahvil** denir.

Borsada el değiştiren diğer evrak ise hisse senedidir. Büyük işletmelerin piyasadan sermaye toplamak için, şirket varlığının belli bir kısmını evrak hâline getirip piyasalara sürmeleri ile ortaya çıkan ve sahibine o işletmede hissesi oranında sahiplik, ortaklık hakkı veren senetlere **hisse senedi** adı verilir.

Borsalarda gerek borç gerekse hisse senetleri üzerinde çok çeşitli işlemler yapılmaktadır. Bu işlemlerin büyük kısmı faiz temellidir. Piyasaya süren şirketin ana faaliyet alanı meşru ise ve bu şirket faizli kredi alma yahut faizle kredi verme gibi işlemlerden de uzak duruyorsa, yani gelirlerine haram karıştırmıyorsa, bu tür şirketlerin hise senetlerinin alınabileceği konusunda genel kanaat vardır. Ancak bahsedilen kriterlerin sağlıklı olarak tespiti oldukça güçtür. İslam hukukuna göre tarafları beklenmedik zarar ve mağduriyetlere iten her türlü bilinmezlik, kapalılık ve risk mümkün olduğunca önlenmeye çalışılmıştır. Açıklık, dürüstlük ve güvenin hakim olacağı bir ticarî hayat benimsenmiştir.

BİLGİ KUTUSU

...لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ

Böylece siz ne başkalarına haksızlık etmiş olursunuz, ne de başkaları size haksızlık etmiş olur.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Müminler, mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin".[42] Hz. Peygamberimiz de bir hadisinde şöyle der: "İslam'da, zarar verme ve zararı zararla karşılama yoktur."[43]

40 Orman, Sabri, Kur'an ve İktisat, s.245-258; Bayındır, Abdulaziz, Ticaret ve Faiz, s.11.

